

A biztonság megteremtésének új megközelítése: komplementer rendészet **New aspect of creating security: complementary law enforcement**

Abstract: *In the 21st century there are new security challenges and the state law enforcement agencies can't cope anymore with them using only traditional organisations and measures. The state law enforcement needs to count more and more on private security sector, local governmental law enforcement, municipal police and civilian organisations. This article aims to give a short overview about theoretical-legal-organisational background of complementary law enforcement in V4-countries.*

Key words: *complementary law enforcement, municipal police, private security*

El kell fogadnunk a tényt, hogy a XXI. században naponta jelentkező új és újabb biztonsági kihívásokkal kell szembe néznünk.¹¹³ Egy olyan modern társadalomban élünk, amelyben az élet felgyorsult, a biztonságot megteremteni egyre nehezebb, összetettebb feladat, ráadásul mindezt gyorsabban kell megtenni. A modern társadalom rombolja a természetes emberi kisközösségek összetartó erejét, magát a közösséget is.¹¹⁴ A posztmodern átalakulás következtében a rendőrség elveszítette monopolhelyzetét, ez identitásválságot is eredményezett, miközben az elmúlt 30 év kitermelt számos magán és közösségi rendészeti szervezetet. A rendfenntartás pluralizmusa két dolgot jelent egyszerre, egyrészt az állami rendészeti monopólium megtörését, másrészt a magánbiztonsági és polgári rendfenntartás előtérbe kerülését, jelentős növekedését.¹¹⁵ A biztonság megteremtése tehát rendkívül komplex, szerteágazó tevékenység, amely nem várható el kizárólagosan egyetlen erre rendelt állami szervezettől, történetesen a rendőrségtől. A rendészet küldetésének teljesítése, a biztonság megteremtése társadalmi kooperáció és kollektív munka eredményeként teljesíthető, amelyben a rendvédelmi szervek, a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek mellett fontos szerepet kapnak az önkormányzatok, a magánbiztonsági vállalkozások, a civil önvédelmi szervezetek is. Ezt nevezhetjük komplementer rendészeti rendszernek, amelyben az állami szervek tevékenységét piaci és civil szerveződések egészítik ki, támogatják, segítik.¹¹⁶ A rendészet intézményrendszere számos módon csoportosítható. Balla Zoltán szerint létezik elsődleges rendészeti szerv (rendőrség); másodlagos rendészeti szerv (pl. NAV, Országgyűlési Őrség); rendészeti feladatokat ellátó egyéb közigazgatási szervek (pl. egyes rendészeti

¹¹¹ rendőr ezredes, tanszékvezető egyetemi docens, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Rendészettudományi Kar, Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti Tanszék, Magyar Rendészet főszerkesztő

¹¹² rendőr őrnagy, tanársegéd, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Rendészettudományi Kar, Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti Tanszék, PhD hallgató.

¹¹³ Lásd: Finszter Géza, Sabjanics István Biztonsági kihívások a XXI. században. Dialog Campus, 2017.

¹¹⁴ Gönczöl Katalin: A büntetőpolitika korlátai – a társadalompolitika lehetőségei. Doktori értekezés tézisei, Budapest, 1989.

¹¹⁵ KERESZI Klára – NAGY Veronika: A rendészettudomány kritikai megközelítése. IN: BODA József, FELKAI László, PATYI András (szerk.): Ünnepi kötet a 70 éves Janza Frigyes tiszteletére, Dialóg Campus, Budapest, 2017. 275.

¹¹⁶ CHRISTIÁN László: „Rendészeti szervek” in JAKAB András – FEKETE Balázs (szerk.): Internetes Jogtudományi Enciklopédia (Alkotmányjog rovat, rovatszerkesztő: BODNÁR Eszter, JAKAB András) <http://ijoten.hu/szocikk/rendeszeti-szervek> (2018). 1.

feladatokat ellátók); és nem közigazgatási rendészeti jellegű szervek vagy pararendészeti szervek (személy- és vagyoni társaságok, magánnyomozók, polgárőrség).¹¹⁷

A komplementer rendészeti együttműködés szereplőit mutatja, szemlélteti a jobb oldali ábra, amelyben rendvédelmi szervek alatt a rendőrség mellett a hivatásos katasztrófavédelmi szerv; a büntetés-végrehajtási szervezet és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatokat értjük. Rendvédelmi feladatot is ellátó szervezetek az Országgyűlési Őrség és a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, míg kiegészítő, komplementer rendészeti szervek az önkormányzati rendészet (egyes rendészeti feladatokat ellátók), a társadalmi önkéntes bűnmegelőzési egyesületek, különös tekintettel a polgárőrségre és a magánbiztonság (személy- és vagyónvédelem, fegyveres biztonsági őrségek).

Joggal merülhet fel a kérdés, hogy példának okáért utóbbi a magánbiztonság egyáltalán részét képezi-e a közbiztonság rendszerének? A magánbiztonság alábbi fogalma erre a kérdésre is választ ad. A magánbiztonság egy olyan ellenszolgáltatás keretében, piaci alapon működő, engedéllyel rendelkező vállalkozás (vagy természetes személy) által nyújtott szolgáltatás, amely a megbízó személyes biztonságát, tulajdonát védelmezi, elősegíti a jogainak teljesebb körű gyakorlását. Álláspontom szerint a magánbiztonság felfogható egy halmazként, amely egyre nagyobb közös részhalmazt alkot a közrend, közbiztonság által képzett halmazzal és van egy önálló, tekintélyes részhalmaza is.¹¹⁸

Sokan próbálták definiálni a magánbiztonság mibenlétét és lényegét, legtöbbször a biztonsági tevékenységek taxatív felsorolásával. Bruce George és Mark Button brit szerzőpáros újszerű elméleti megközelítést alkalmazott, amikor a magánbiztonság esszenciáját annak funkcionalitásában, a biztonsági szerepek meghatározásával írja le. A négy esszenciális biztonsági szerep a következő: védelem, rendfenntartás, bűnmegelőzés és veszteségmegelőzés. Ez alapján, ha veszünk egy biztonsági terméket vagy biztonsági szolgáltatást, meg kell vizsgálnunk, hogy mennyire illenek rá a felsorolt szerepek. Minél jobban ráillenek, az annál inkább a magánbiztonság részét képezi.¹¹⁹

¹¹⁷ BALLA Zoltán: A rendészet államigazgatáson kívüli és piacósított szervei. Magyar Rendészet, 2015/4. 11-12.

¹¹⁸ CHRISTIÁN László: Magánbiztonsági számvetés. In: Szakmaiság, szerénység, szorgalom. Ünnepi kötet Boda József 65. születésnapja alkalmából szerk: Dobák Imre-Hautzinger Zoltán. Dialog Campus Kiadó, Budapest, 2018. 147-148.

¹¹⁹ GEORGE Bruce -BUTTON Mark: Private Security, Vol.1, Perpetuity Press,2000, p.10.

A rendészettudomány érdeklődésének homlokterében a biztonság megteremtésének főszereplői: a rendőrség és a rendvédelmi szervek állnak. Az önkormányzati rendészet és a magánbiztonság a rendészettudomány két meglehetősen fiatal területe, amelyek mára mégis megkerülhetetlen szereplőkké váltak a biztonság megteremtésében. Két meghatározó hazai kutató álláspontja szerint a rendészettudomány elméletének fejlődése, vizsgálati területének kijegecesedése csak a kiemelt fontosságú alapkutatások elvégzésével érhető el, amely többek között feltárja közigazgatás és a rendészet sajátos kapcsolatrendszerét, a magánbiztonság helyét a közbiztonság rendszerében, a civil szféra rendészetbe történő bevonásának lehetőségét, a településbiztonság egyes aspektusait.¹²⁰ Látható, hogy a hivatkozott szakemberek a rendészettudomány fejlesztése szempontjából is kiemelt területként nevesítik az általunk vizsgált területeket. Nem szabad megfeledkezni a Polgárőrsegről sem, amely 1991 óta hazánk legnagyobb civil bűnmegelőzési szervezetévé nőtte ki magát, különösen meghatározó szerepe van a vidék biztonságának megteremtésében. Az említett fiatal rendészettudományi diszciplínák elméleti, tudományos megalapozása azonban még csak elkezdődött. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Karán 2013-ban alakult meg az önálló Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti Tanszék, amelynek oktatói, kutatói komoly erőfeszítéseket tettek a hiányos elméleti alapok megteremtésére.

A KÖFOP-2.1.2.-VEKOP-15-2016-00001 „A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés” című projekt keretében 2017. szeptember 1 és 2018. augusztus 31 között 12 hónapos kutatási projekt valósulhatott meg A magánbiztonság és az önkormányzati, rendészet szerepe a XXI. század rendészetében című kutatócsoport megalakulásával. (Kutatócsoport vezetője: Dr. Christián László). A sokrétű tevékenység felölelte az empirikus kutatások készítését és kiértékelését, átfogó helyzetértékelő tanulmányok készültek és a projekt egyik meghatározó pillére volt a nemzetközi tapasztalatszerzés is, elsősorban a visegrádi országok magánbiztonsági és önkormányzati rendészetének szabályozásának és gyakorlati működésének összehasonlító elemzése. A visegrádi országok közös történelmi hagyományai okán különösen érdekes és hasznos lehet az összehasonlító módszer elemzése.

A V4-országok komplementer rendészetéről

Országaink együttműködése nem újkeletű, egészen a XIV. századig nyúlik vissza a krónikák szerint. Visegrádon 1335-ben találkozott I. Károly magyar király, Luxemburgi János cseh király, III. (Nagy) Kázmér lengyel király, valamint a Német Lovagrend képviselői és kihirdették a megegyezésük legfontosabb elemeit, megegyeztek abban, hogy segítik egymást külső fegyveres támadás esetén.¹²¹ Thuróczy János krónikájában részletesen leírja a találkozót, a lakomát és a királyi ajándékokat, amelyeket egymásnak adományoztak.

Látható, hogy a XIV. századi cseh–lengyel–magyar kapcsolatok, a Luxemburgi- és Piast-, illetve az Anjou-dinasztia kapcsolódásai a közép-európai erőviszonyokat meghatározták. Fontos kiemelni, hogy abban az időszakban még nem volt általánosnak mondható a koordinált, előre eltervezett koncepció szerinti együttműködés. Éppen ezért olyan kiemelkedő alakja volt I. Károly királyunk, aki tiszta külpolitikai koncepciójával megerősítette a szövetséget a kelet-közép-európai régióban. A V4-ek történelmét meghatározó, konfliktusmegoldó hely volt a Visegrádon megrendezett találkozó és a résztvevő országok nagyon sokat nyertek és nyerne a sikeres együttműködésből napjainkban is.

¹²⁰ KEREZSI Klára –PAPP András László: Rendészet, tudomány, doktori iskola. Magyar Rendészet 2015/4. 67- 69.

¹²¹ KANYÓ Ferenc: I. Károly és a visegrádi királytalálkozó <https://ntf.hu/index.php/2016/11/19/i-karoly-magyar-kiraly-es-visegradi-kiralytalalkozo/> (letöltés ideje: 2019.05.07.)

Országaink állami statisztikai hivatalai között is több mint egy évszázados múltra tekint vissza az együttműködés. Több fontos mutatót láthatunk a rendszeresen kiadott összefoglaló értékelésekből, például arról is képet kaphatunk, hogy országainkban mekkora hányadot tesz ki az alternatív energia-felhasználás a hagyományos energiahordozókhoz képest. A statisztikai adatok is fontos érvet, alátámasztást nyújtanak a régió közös fellépése és érdekérvényesítése során az Európai Unióban.¹²² Vegyük sorra a V4 országok magánrendészetének jellemzőit a teljességre törekvő messzemenő igénye nélkül.

1. Magyarország

A 1989-90-es éveket követően, azaz a rendszerváltozás/váltás után a magántulajdon megjelenésével alakultak ki hazánkban az első magánbiztonsági vállalkozások. A rendszerváltást követően a magánosítással az állambiztonság és rendőrség az ún. „népgazdasági és társadalmi tulajdon” védelmének szakemberei, ill. a bűnügyi szervek fedett beosztású rendőrtisztjei a magántulajdonba került vállalatoknál kamatoztatták szakértelmüket. Kiválóan értettek a magánrendészet klasszikus feladatköréhez, a személy-és vagyónvédelemhez, hiszen a szocializmusban a nagyvállalatoknál egy-egy állambiztonsági rendőrtiszt látta el-igen hatékonyan- a belső védelmet. Az állambiztonság megszűnésével tehát az állami védelmi rendszer átalakult társadalom-védelmi rendszerré. Elmondható, hogy a belső biztonsági rendszer igen jól működött. A magánosításkor a volt állambiztonsági tisztek felkeresték az új tulajdonosokat és sokszor ugyanazon a munkahelyen folytatták tevékenységüket.

A rendszerváltást követően meg kell említeni egy negatív jelenséget is: sajnos hazánkban is kezdtek kialakulni bünszervezetek. Zsarolás, erőszak, fenyegetés jellemezte ezeket a bűnözői csoportokat amelyek az újonnan kialakult vállalkozói réteget (az üzlettulajdonosokat) próbálták rávenni védelmi pénzek fizetésére. A bűnözői körökkel szemben hatékonyan léptek fel a fentebb leírt volt állambiztonsági tisztek, sok esetben csak ők voltak képesek megvédeni a tulajdonosokat.¹²³ Szlovákiában, Pozsonyban szintén számos hasonló példa sorolható védelmi pénzek vonatkozásában.¹²⁴ A 90-es években a szlovákiai Léva sem volt kivétel. Jozef Rohác az Aranykéz utcai robbantás ügyében 2009. március 09-én tett vallomásában elmondta, hogy szinte egész Léván ő „védte” a szórakozóhelyeket, mindenhol védelmi pénzeket szedett 1989 és 1999 között. Ebben az időben egyébként rendszeresen járt Magyarországra is egy telephely őrzése végett.¹²⁵

Magyar jogszabályi háttér:

A jelenleg hatályos magyar magánbiztonsági törvény szerint a *szakmai tevékenységet egyéni vállalkozóként, illetve egyéni cég vagy gazdasági társaság keretében, valamint személyesen lehet végezni.* A törvény a következő biztonsági tevékenységeket nevesíti: *biztonsági szolgálatok, őrszolgálat, magánnyomozói szolgálatok, szakmai képzés és tanácsadás, önvédelmi rendszerek, biztonságtechnikai szolgálatok.* A vállalkozás keretében végzett személy- és vagyónvédelmi tevékenység Magyarországon kizárólag a rendőrség által a

¹²² https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/v4_fobbdatok.pdf (letöltés ideje:2019.05.01.)

¹²³ <https://karpathir.com/2018/02/16/vedelmi-penzt-szedett-a-karpataljai-rendorezredes/> (letöltés ideje:2018.03.04.)

¹²⁴ <http://parameter.sk/vedelmi-penzt-szedett-pozsonyi-maffia-kalinak-es-pociatek-vendegloitol> (letöltés ideje:2018.03.04.)

¹²⁵ NÉMETH Krisztina: Rohác - Portik per. Pro és kontra

https://books.google.hu/books?id=ydiyDQAAQBAJ&pg=PT7&lpg=PT7&dq=v%C3%A9delmi%20p%C3%A9nzt%20szedtek&source=bl&ots=mvMo_gB_YW&sig=5dUwa-h0HH1xkEqdsFtZJ96xz78&hl=hu&sa=X&ved=0ahUKEwjOjsqe_tLZAhUDzaQKHwBBDIw4ChDoAQhDMAY#v=onepage&q=v%C3%A9delmi%20p%C3%A9nzt%20szedtek&f=false (letöltés ideje: 2018.03.04.)

vállalkozás kérelmére kiadott működési engedély birtokában végezhető, amennyiben a kérelmező rendelkezik a tevékenység személyes végzésére jogosító, a rendőrség által kiadott hatósági igazolvánnyal. A kérelmező magánbiztonsági vállalkozásnak rendelkeznie kell külön jogszabályban meghatározott kötelező tartalommal bíró felelősségbiztosítási szerződéssel is. A felelősségbiztosítási szerződés megkötését a biztosítási kötvény vagy a biztosító által kiállított igazolólap tanúsítja.¹²⁶

A hatósági igazolványt a rendőrség kérelemre adja ki a kérelmet benyújtó személynek. A személy és vagyonvédelmi, a vagyonvédelmi rendszert tervező és szerelői és a magánnyomozói tevékenységek, - ideértve a magánnyomozói tevékenység szervezését és irányítását is - személyes végzéséhez a rendőrség által kiadott igazolvány szükséges. A hatósági igazolványt az a magyar állampolgár, illetve a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személy kaphat, aki nagykorú, cselekvőképes, külön jogszabályban meghatározott vagy azzal egyenértékű szakképesítéssel, továbbá a magánnyomozói tevékenység végzéséhez legalább középiskolai végzettséggel rendelkezik. Az igazolvány kiadását meg kell tagadni, ha a kérelmező a tevékenység gyakorlását kizáró rendelkezés hatálya alatt áll. A működési engedély és az igazolvány öt évig érvényes, és érvényessége öt évenként meghosszabbítható, ha a kiadás feltételei - *azok ismételt vizsgálata alapján* - fennállnak.¹²⁷ A tevékenységek hatósági ellenőrzését, a működési engedélyek és igazolványok nyilvántartását a rendőrség végzi.

Magyarországon a magánbiztonsági szereplők érdekképviselői szerve a Személy-Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara.¹²⁸ A Kamara köztestület és mint ilyen *közfeladatot ellátó jogi személy*. A magyar Szakmai Kamara *nem gyakorol hatósági hatáskört* és jogalkotói jogosultság hiányában nem folytat közigazgatási hatósági eljárást sem a magyar magánbiztonsági szektor vonatkozásában.

A vagyonvédelmi vállalkozások, biztonságtechnikai cégek, magánnyomozó irodák mellett az önkormányzati rendészet és a civil összefogás (polgárőrség) adják a fentebb részletezett ábra szerint a komplementer rendészet színes képét, ezeket a szervezeteket külön törvény szabályozza.

2. Szlovákia

A Szlovák Köztársaságban 2005-ben fogadták el a jelenleg is hatályos magánbiztonsági törvényt. A törvény a magánbiztonság területén nyújtott szolgáltatások végzését, valamint a Szlovák Köztársaság Belügyminisztériumának, mint az állami felügyelet gyakorlójának a feladatait és a rendőrség által a magánbiztonság területén végzett ellenőrzések végrehajtását szabályozza.

A jogalkotó a biztonsági tevékenységek hat területét sorolja fel a szlovák magánbiztonsági szektorban:

1. biztonsági szolgálatok és őrszolgálat
2. magánnyomozói szolgálatok
3. szakmai képzés és tanácsadás
4. önvédelmi rendszerek
5. biztonságtechnikai szolgálatok

¹²⁶ 2005. évi CXXXIII. törvény a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól. Budapest, Magyar Közlöny 2005. évi 155. szám. 8982-8998.

¹²⁷ 22/2006. (IV. 25.) BM rendelet a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvény végrehajtásáról. Belügyi Közlöny XVII. évfolyam 11. szám. 571-576.

¹²⁸ A Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara. Alapszabálya. Általános rendelkezések.

6. határon átnyúló (közúti) készpénz szállítási tevékenység

Az ország területén biztonsági szolgáltatás kizárólag érvényes hatósági engedély birtokában folytatható. A biztonsági szolgálatok működésének engedélyezését a (magánbiztonsági szakterület vonatkozásában illetékes) rendőri szerv¹²⁹ állítja ki, természetes- vagy jogi személy kérésére. A biztonsági szolgálat működtetésére vonatkozó hatósági engedélyt tíz évre bocsátja ki a hatóság, hacsak a biztonsági szolgáltatásokat szabályzó törvény másként nem rendelkezik.

A természetes személyekkel szemben támasztott követelmények: 21 életév betöltése, teljes jogképesség; egészségügyi alkalmasság (orvosi, pszichológiai); szakmai alkalmasság, felelősségbiztosítási szerződés megléte, büntetlen előélet és annak követelménye, hogy a kérelmező büntetőeljárás hatálya alatt nem állhat.

A Szlovák Köztársaságban a magánnyomozói szolgáltatást végző természetes és jogi személyekre különleges rendelkezések vonatkoznak. A jogalkotó meghatározta azon területeket és eseteket, amikor a magánnyomozó a feladatát nem (vagy csak korlátozottan) gyakorolhatja. A tevékenység nem gyakorolható, ha a szolgáltatás végzése során személyiségi jogok sérülnek, vagy ha a tevékenység során az adatgyűjtés természetes személy faji, etnikai, nemzetiségi, vallási, politikai stb. jellegű adatait tartalmazza. A magánnyomozó a szolgáltatási tevékenység elvégzése után mindig köteles egy összefoglaló zárójelentést készíteni, annak eredeti példányát köteles átadni a megbízónak, a másolatot pedig 5 évig köteles megőrizni. A Szlovák Magánbiztonsági Kamara a magyarhoz hasonló felépítésű. A Kamarához csatlakozás önkéntes alapú, tagjai lehetnek munkavállalók, vállalkozások, valamint oktatási intézmények. A Kamara alapszabálya megkülönböztet *rendes, szekció és tiszteletbeli* tagokat.¹³⁰

3. Csehország

A Cseh Köztársaságban érdekes módon nincs *expressis verbis* magánbiztonsági törvény, amely a biztonsági szolgáltatásokat szabályozná. (Ennek kérdése a 2010-es parlamenti választások után merült fel először az az országban, az egyik legnagyobb magánbiztonsági cég és a politika összefonódása okán.)¹³¹ A szabályozás az 1991. évi Kereskedelmi engedélyezési törvény (455/1991) alapján történik, amely törvény az üzleti vállalkozások általános minimumszabályait írja elő és annyira általános jellegű, hogy ugyanaz vonatkozik egy utcai fagyiarus standra és egy multinacionális vállalatra is, mutat rá ezzel a példával a cseh Metropolitan Egyetem kutatója Oldrich Bures.¹³²

A helyi önkormányzati döntés alapján alakult városi rendészetek jól együttműködnek az állami rendőrséggel. A legkisebb falvakban a polgármester egyben a városi rendészet vezetője is. Hasonlóan a többi európai városi rendészethez, 1990-ben a forradalom után alakult meg a városi rendészet rendszere, még a Cseh Köztársaság 1992-ben történt megalakulása előtt.

¹²⁹ Stránková hodiny úradu súkromných bezpečnostných služieb Prezídia Policajného zboru. Forrás: <https://www.minv.sk/?sprava-o-cinnosti-sbs> (letöltés ideje: 2018.0530.)

¹³⁰ Stanovy SKSB. Stanovy Slovenskej komory súkromnej bezpečnosti si pozrite. 2016.09.21. A Szlovák Magánbiztonsági Kamara Alapszabálya.

¹³¹ BURES Oldrich: Private Security Companies in the Czech Republic: An exploratory analysis https://www.researchgate.net/publication/292578000_Private_security_companies_in_the_Czech_Republic_An_exploratory_analysis (letöltés ideje:2019.05.08.)

¹³² BURES: Private security companies in the Czech Republic Security Dialogue 2014, Vol. 45(1) 81 –98

Hozzávetőleg 6700 magánbiztonsági cég működik, nagyságukat tekintve 6 nagyobb emblematikus cég van, a többi pedig kisvállalkozás. A cégek megbízói elsősorban a városi rendészetek. A magánbiztonsági cégeknek három fő tevékenysége: személy-és vagyonevédelem, magánnyomozás, biztonságtechnika árusítása. Ez utóbbinál fennáll például az az anomália, hogy lehallgató-készüléket árulhatnak, de azt legálisan nem lehet használni.

A magánnyomozói tevékenység elsősorban személyek keresésével, tényeknek és adatoknak a hatóság részére történő átadásával, valamint adott személyekre vonatkozó információk (hatósági adatbázisokból történő) lekérésével kapcsolatos. A pénz- és értékszállítási tevékenység esetében a minimum 5 millió korona összeget meghaladó készpénz- vagy érték szállítását szabályozza a jog.

A cseh magánbiztonsági szektorban szakmai tevékenységet végezni kívánó vállalkozás a kereskedelmi tevékenység végzésére vonatkozó hatósági engedélyezési eljárás keretében (igénylőlapon történő benyújtással) kérelmezhet működési engedélyt. A cseh hatósági engedélyek 10 évig érvényesek, azonban ettől eltérően rövidebb érvényességi idővel is kiadható az adott magánbiztonsági vállalkozás működési engedélye.¹³³

A biztonsági szolgálatok kizárólag a cseh belügyminisztérium által kiállított hatósági engedéllyel végezhetnek magánbiztonsági tevékenységet. A törvény által meghatározott alapkövetelmények a természetes személyek vonatkozásában: *21 életév betöltése, általános jogképesség,- büntetlen előélet, szakmai kompetenciák és végzettség igazolása.* A jogi személyek szakmai irányításáért felelős személynek a természetes személyekre vonatkozó alapfeltételeknek kell megfelelnie. A törvény előírja, hogy a magánbiztonsági vállalkozásoknak nyilvánossá és átláthatóvá kell tenni a tulajdonosi szerkezetre és a gazdasági teljesítményre vonatkozó adataikat.

A cseh magánbiztonsági szektor szakmai felügyelete a Belügyminisztériumhoz tartozik. A cseh magánbiztonsági szakmai kamara szintén önkéntes alapon működő érdekképviselő, szemben a más foglalkozások esetében megkövetelt ex lege kötelező tagsággal, mint például az orvosi kamarai tagság.

4. Lengyelország

Történetileg hasonlóan a magyar fejlődéshez a magántulajdon megjelenése és védelme érdekében jöttek létre a magánbiztonsági vállalkozások. A lengyel magánbiztonsági törvényt 1997-ben fogadták el, a területet átfogóan szabályozza. A vagyonevédelmi vállalkozások működési engedélyeinek kiadása a Belügyminisztériumhoz kötődik. Az ún. „koncessziós hatóság” előzetesen véleményt kér az illetékes helyi rendőri szervtől (ellenőrzik, hogy van-e az adott személynek szabálysértési, vagy bűnügyi rekordja). A hatósági engedély kiadására vonatkozó feltételek a természetes személyekre és vállalkozásokra vonatkozóan: büntetlen előélet (csak meghatározott bűncselekmény elkövetése esetén engedélyezhető az engedély kiadása) szerepelnie kell a minősített (magánbiztonsági) alkalmazottakra (vagy műszaki biztonságra) vonatkozó szakmai névjegyzékben; a vállalkozás legalább egy fő alkalmazottat foglalkoztat, aki szerepel a magánbiztonsági névjegyzékben; a magánbiztonsági vállalkozásnak az engedélyben meghatározott tevékenységet irányító ügyvezetője, vagy a szakmai vezetéssel megbízott tagja szerepel a minősített (magánbiztonsági) alkalmazottak szakmai névjegyzékében, továbbá szükséges mellékletek hitelesített formában történő benyújtása a

¹³³ 274/2018 számú jogszabály-módosítással a korábbi 5 évről felemelték 10 évre.

hatóságnak. A koncessziós engedélyt kiadó belügyi hatóság a működési engedélyt minimum 6 hónapra adja ki, majd a 6 hónap lejártát követően visszavonásig érvényesít.¹³⁴

Lengyelországban a Lengyel Védelmi és Biztonsági Kamara látja el a magánbiztonsági cégek érdekképviseletét. A gazdasági szervezetként működő Kamara a kereskedelmi kamarákról szóló törvény alapján működik. Önkéntes alapon csatlakozhatnak a következő magánbiztonsági tevékenységeket végzők:

1. személy- és vagyonvédelem;
2. a személyi- vagy tárgyi biztonsági eszközök, műszaki eszközök és rendszereinek tervezése, gyártása, áru- és szolgáltatáskereskedelme;
3. képzési és oktatási tevékenység a magánbiztonsági szakterületen;
4. a személy- és vagyonvédelemmel kapcsolatos tanácsadás;
5. magánnyomozói szolgáltatások;
6. a katonai, vagy rendőrségi célokra szánt robbanóanyagok, fegyverek, lőszer, árucikkek és technológiák előállítás és kereskedelme;
7. hirdetések, promóciók és kiadványok kiadása a magánbiztonság szakterületével kapcsolatban.

Lengyelországban 1991-ben jelent meg a modern rendőrségi törvény. Ennek részeként szabályozták első alkalommal a városi rendészetet. Ezután 6 évvel később, 1997-ben önálló törvényi szabályozást kapott. A kommunizmus utáni időben a helyi önkormányzat megerősödött országszerte, ez katalizálta a városi rendészet létrejöttét. Két típusa van: straż miejska és policija. Az ügycsoportok és területek szerint tesznek különbséget közöttük. Míg az elsőt a közösség finanszírozza, a második állami finanszírozású szerv. Nagyon fontos kiemelni, hogy nem centralizált és nem a rendőrség felügyeli. Teljes mértékben önálló. Feladata a közrend fenntartása a közterületeken és néhány esetben a forgalom ellenőrzése. Az állampolgárok életének védelme, katasztrófák, veszélyek esetén. Például árvíz esetén a lakosság tájékoztatása és egyéb árvízzel kapcsolatos védelmi feladatok ellátása. A városi rendészet együttműködik a közösségi rendezvények szervezőivel is. Eklatáns példa az Lgbt- menet biztosítása, ami egy igen kockázatos eseménynek számít.

Lengyelországban, Krakkóban járva azt tapasztaltuk, hogy a vagyonvédelmi cégek helyett a városi rendészet védi a helyi önkormányzati létesítményeket is és kizárólag a helyieket. Tehát ezt nem a magánbiztonságra bízják. A városi rendészet egyes városokban decentralizáltan, egyes városokban pedig centralizáltan van jelen. Például Krakkó városában decentralizált, 18 krakkói kerület van felosztva 4 körzetre, ennek oka, hogy egyszerűbb megszervezni így a feladat-ellátást. A kerület vezetésével folyamatosan egyeztetnek a körzetvezetők és 25 éve így működik jól a rendszer. A főváros Varsó más jellegű, ott egyetlen városi rendészeti szerveződés van, szintén a praktikumot szem előtt tartva.

Konklúzió

Összeségében elmondható, hogy a komplementer rendészeti szereplők a V4-országokban is egyre nagyobb jelentőséggel bírnak. A hasonló történelmi-politikai gyökerű országok között a tapasztalatcsere mindenképpen előnyökkel jár, másrészt „egységben az erő”, a nemzetközi szintéren való közös fellépéssel hatékonyabb a régió érdekérvényesítése. A komplementer rendészeti szereplőkre vonatkozó jogszabályok az egyes országokban mindig az adott társadalmi viszonyokat szabályozzák és egy az egyben természetesen nem adaptálhatók,

¹³⁴ Dz.U. 1997 Nr. 114 poz. 740. Ustawa - z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia. Opracowano na podstawie: t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2213, z 2018 r. poz. 138, 650.

azonban megismerésük új impulzusokat, ötleteket adhat a hazai magánbiztonsági és rendészeti kérdések megválaszolásában, hogy például milyen legyen a feladatmegosztás, milyen módon javítható, erősíthető a kooperáció a rendészeti szereplők között, vagy milyen jogosítványokkal rendelkezzenek a magánrendészetben működő személyek.